



Warszawa, d. 22/X. 1919.

1764/95

Naczelne Dowództwo W. P.
Oddział II
Sekcja Wojsk.-Dyplomat.

DO

ADJUTANTURY GENERALNEJ NACZELNEGO WODZA

/SZTAB GENERALNY/

D.Nr.I2486/II

Raport K. Admirala
Kłoczowskiego
Nr.60 pouf.

W a r s z a w i e

W załączeniu przesyła się do wiadomości raport Nr.60 pouf.pełnomocnika wojskowego i morskogo w Londynie.

Za zgodność:

H a l l e r m.p.
Pułkownik.

NACZELNE DOWÓDZTWO WOJSK POLSKICH
ADJUTANTURA GENERALNA
WARSZAWA
L. Dz. 1764/95 dnia 25 / X 1919 r.
2 załącz. Wydział

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

1764/95

Wyciąg z raportu prasowego Poselstwa Polskiego 3/X.1919r.

PRZYCZYNY I ZNACZENIE STRAJKU KOLEJOWEGO.

Dla określenia przyczyn obecnego strajku kolejowego, należy się cofnąć wstecz do marca b.r. Porozumienie między Rządem, który wykonuje obecnie najwyższą kontrolę nad systemem kolejowym Anglii między Unją Zawodową kolejarzy zawierało między innymi postanowienie ustalenia skali płacy dla pracowników kolejowych wszystkich stopni, wchodzących w skład Unji. Negocjacje w tym kierunku rozpoczęły się od ustalenia skali płacy dla maszynistów i palaczy /Drivers and firemen/ którzy wchodzi w skład Unji, noszącej tytuł " Associated Society of Locomotive Engineers and Firemen ", nie zaś Unji, znanej pod nazwą "National Railwaymen Union ". W ciągu negocjacji celem ustalenia skali płacy pomienionej grupy, okazała się znaczna różnica między propozycją przedstawioną przez obydwie unje w imieniu rzeczonyj grupy i między ofertą rządową. Na tle różnicy wynikło nowe nieporozumienie, które w połowie sierpnia groziło kryzysem. Jednakowoż dzięki ustępstwom ze strony rządu, przesilenie dało się zażegnać i dotycząca grupa pracowników kolejowych, działająca pod kierownictwem egzekutywy obydwóch unji, przyjęła warunki ofiarowane przez Rząd. Najważniejszym punktem rzeczonych warunków było ustalenie skali płacy na zasadzie przyjęcia skali obecnej jako stałego minimum. W świetle najswieższych wypadków, które doprowadziły do strajku, okazuje się jednak, że zasada powyższa ulega również interpretacji przez obydwie strony. Czynniki rządowe, jak wynika z obecnych wyjaśnień, nie miały zamiaru uznać uchwaloną skalę płacy, za podstawę ustalenia tejże dla wszystkich innych grup pracowników kolejowych. Natomiast przedstawiciele i kierownicy obydwóch Unji powzięli przekonanie, że przyjęta zasada stanie się podstawą dalszych negocjacji. Kiedy w końcu sierpnia pozostałe grupy pracowników kolejowych zyczeły się domagać od zarządu swej Unji wywarcia naci-

ARCHIVES
New York

54

sku na Rząd w celu szybszego przedłożenia ostatecznych propozycji i kiedy Rząd uczynił zadość temu zadaniu w pierwszej połowie września, różnica powyższa wyszła na jaw. Propozycja rządowa, pomijająca zasadę przyjętą przy ustaleniu skali płacy maszynistów i palaczy, przesłaną komitetowi wykonawczemu Unji kolejarzy z równoczesnym kategorycznym oświadczeniem prezydenta Board of Trade, że jest ona definitywną, t.j. że nie dopuszcza dalszych dyskusji, została przez pomieniony komitet odrzucona bezwzględnie.

Zdając sobie sprawę, że krok rządowy może wywołać nowe i nagłe przesilenia, sekretarz generalny Unji J.H. Thomas M.P. wydał w dniu 23 września publiczne ostrzeżenie o zagrażającym strajku, które dla ogółu publiczności, było niemal zupełną niespodzianką. Od tej chwili wypadki posunęły się z bezprzykładną szybkością. Następnego dnia Komitet Wykonawczy Inji przesłał Rządowi ultimatum, oświadczając, że w razie nieprzyjęcia kontrpropozycji Unji, komitet zarządzi strajk w ciągu 24 godzin. Na ultimatum to, Rząd odpowiedział zaproszeniem członków komitetu wykonawczego do rozważenia wspólnie sytuacji. Konferencje, które się odbyły przy współudziale i częściowo pod kierownictwem premiera, w dniu 24 i 25 września, nie doprowadziły do porozumienia i strajk rozpoczął się w nocy z dnia 25 na 26-ty.

Liczne i wyczerpujące komentarze, zawarte zarówno w prasie jak i w całym szeregu publicznych przemówień, ustaliły mniej lub więcej jasno punkt widzenia obydwóch stron. Zgodnie z temi komentarzami postawa Rządu przedstawia się następująco :

Zarobkowa skala przedwojenna pracowników kolejowych najniższego stopnia, których liczba dochodzi do 100.000. wahała się między 18 i 20 szylingami.

Suma podwyżek, przyznanych podczas wojny, podniosła tę skalę do 51 względnie 53 szylingów. Po zawarciu zawieszenia broni, Unja Kolejarzy wystąpiła z zadaniem, aby Rząd zamienił istniejącą skalę na stałe minimum płacy.

Rząd odmówił temu zadaniu, lecz zgodził się na przedłużenie

dotychczasowej skali zarobkowej do końca bieżącego roku, kiedy cała kwestja będzie musiała być rozważona ponownie w swietle aktualnych stosunków i warunków ekonomicznych. Rząd zaznaczył również, że nie wprowadzi żadnej redukcji w płacy tak długo, dopóki koszt życia nie spadnie o 5% i nie utrzyma się na X tym poziomie conajmniej przez 3 miesiące, t. zn. że obecna skala zarobkowa ma trwać conajmniej do kwietnia przyszłego roku.

Przedłożona obecnie propozycja rządowa zawierała dalsze ustępstwa na korzyść pracowników kolejowych. Najważniejszym z tych ustępstw było ustalenie jako minimum płacy dla pracowników najniższego stopnia sumy 40 szylingów z gwarancją, że minimum to nie ulegnie zmianie nawet gdy koszt życia spadnie do poziomu przedwojennego.

Rząd podjął się również rozważyć w miarę potrzeby poszczególne wypadki w których minimum okazałoby się niewystarczającym

W przeciwieństwie do postawy Rządu, zadania Unji Kolejarzy przedstawiają się jak następuje:

1/. Unja domaga się bezwzględnego zrównania skali zarobkowej pracowników wszystkich stopni na całym terytorjum Anglii. /według panującego systemu pracownicy tych samych stopni pobierają w różnych okręgach różne płace./

2/. Innymi słowy Unja domaga się zastosowania zasady przyjętej przy ustaleniu skali zarobkowej maszynistów i palaczy która usunęła powyższe anomalje.

3/. Rzeczony ustalenie skali zarobkowej /zaprowadzone podczas układów sierpniowych/ uznało za minimum najwyższą obecnie płacę podstawową, która w rezultacie podwaja skalę przedwojenną.

4/. Rozszerzenie tej samej zasady w stosunku do wszystkich innych grup pracowników jest najważniejszym i najbardziej spornym punktem obecnego zatargu.

5/. Uczynienie zadość temu zadaniu musi podnieść skalę zarobkową nie do 40 szylingów, jak proponuje Rząd, lecz do 60 szylingów.

6/. W razie zgodzenia się Rządu na powyższy zasadniczy punkt, Unja oświadcza gotowość natychmiastowego odwołania zarządzonego strajku.

II

Powyższe zreasumowanie czysto zewnętrznych przyczyn prowadzi, lub może doprowadzić do wniosku, iż strajk obecny jest tylko jednym z epizodów walki ekonomicznej. Kierownicy strajku w swych przemówieniach jako też jego rzecznicy w prasie starają się istotnie wpoić w publiczność przekonanie, że charakter strajku jest wyłącznie ekonomiczny. Inny pogląd wyraża prasa, zajmująca wobec strajku stanowisko wrogie. Pogląd tej ostatniej zgodny z poglądem, wyrażonym przez przedstawicieli Rządu, kładzie nacisk na polityczny charakter strajku, dowodząc, że jest on wywołany przez znikomą mniejszość skrajnych żywiołów Labour Party, dążących nie tylko do obalenia obecnego rządu, lecz do zmiany ustroju parlamentarnego.

Z punktu widzenia bezstronnej obserwacji, można wyrazić, przekonanie, że strajk, będąc zasadniczo w świetle wypadków, które go wywołały, przejawem walki ekonomicznej, posiada jednak z uwagi na związek tej ostatniej z ogólnym położeniem politycznym, barwę wyraźnie polityczną. Wielu z kierowników Trade Union'ów i ruchu robotniczego, w ogólności dało w swych przemówieniach w ciągu ostatnich miesięcy jasny i niewatpliwy wyraz swemu przekonaniu, że punkt ciężkości kontroli nad postępowaniem Rządu przesuwają się w stronę Trade Union'ów, które w najbliższej przyszłości powinny zająć miejsce przeżytych instytucji parlamentarnych.

Pod wpływem agitacyjnej pracy kierowników ruchu robotniczego w ciągu ^{ostatnich} 10-leci wzmożonej obecnym powszechnym prądem rewolucyjnym, zorganizowane masy robotnicze przejęły się doktryną twierdzącą, że przyznanie zorganizowanym Związkom Zawodowym prawa kontroli nie tylko w dziedzinie produkcji przemysłowej lecz i w dziedzinie prawodawczej, jest jedyną drogą do obalenia systemu kapitalistycznego, który znajduje w tej chwili najsilniejszą podpórę w instytucjach parlamentarnych, o ile chodzi o państwa zachodnio-demokratyczne.

W ciągu wojny powyższa walka, która tuż przed wojną znalazła swój najsilniejszy wyraz w tendencji upaństwowienia

ziemi, uległa niemal zupełnemu zawieszeniu. Nie znaczy to jednak, aby zorganizowane klasy robotnicze zarzuciły myśl dalszej walki. Przeciwnie, przebieg wojny wykazał w sposób bardziej jaskrawy niż to było możliwe podczas pokoju, wszystkie ujemne strony panującego systemu kapitalistycznego. Wzbogacenie uzyskanymi doświadczeniami klasy robotnicze, podniecone ujemnymi następstwami wojny w dziedzinie ekonomicznej, postanowiły obecnie przystąpić bez dłuższej zwłoki do podjęcia walki na nowo. Strajk kolejowy jest w tym kierunku pierwszym poważnym wysiłkiem od czasu zawieszenia broni. Jakiegokolwiek wpływy zewnętrzne pośrednie czy bezpośrednie, mogły działać przy jego wybuchu, należy pamiętać, że nie jest on ani wyłącznym wynikiem agitacji z zewnątrz, ani też wyłącznie następstwem negatywnej postawy rządu wobec aktualnych zadań, lecz leży on na linii walki podjętej przez Trade Union'y przed laty mniej więcej 30-tu i toczącej od tego czasu coraz intensywniej.

Wybranie przez organizatorów strajku obecnego momentu może nasuwać pewne wątpliwości co do trafności powyższego spostrzeżenia. Wątpliwości te jednak można łatwo usunąć, gdy się zważy najważniejszy cel, o który zorganizowane Trade Union'y obecnie walczą. Cel ten streszcza się w znanym hasle nacjonalizacji. Hasło to istniało również w przedwojennym okresie walki. Różnica polega na tem, że podczas gdy przed wojną wysunięto na czoło zadanie nacjonalizacji ziemi, za którym miało pójść stopniowo nacjonalizowanie poszczególnych dziedzin wytwórczości handlowo-przemysłowej, obecnie zmieniono porządek i postawiono roz-^{no} począć od nacjonalizacji bogactw naturalnych, tudzież najważniejszych gałęzi przemysłu i organizacji zawodowych. Zmiana ta nie jest rzeczą przypadkową. Ma ona swoje znaczenie. Zorganizowane klasy robotnicze uświadomiły sobie podczas wojny, że nacjonalizowanie ziemi, które w rezultacie przyniosłoby polepszenie warunków bytu ludności pracującej na roli, mogłoby się stać nie w bodźcem, lecz czynnikiem hamującym postęp procesu nacjonalizacji z uwagi na fakt, że pomieniony odłam ludności jest z natury

czynnikiem najbardziej konserwatywnym. Naodwrot, rozpoczęcie tego procesu od poszczególnych gałęzi przemysłu i tych organizacji zawodowych, od których produkcja przemysłowa bezpośrednio zależy, może i ułatwić i przyspieszyć cały proces, który w istocie jest głównym celem polityczno-społecznym Trade-Union'ów. Szereg wypadków jakie zaszły w dziedzinie ogólnych tendencji politycznych, nie tylko w Anglii lecz niemal w całym świecie, od chwili zawieszenia broni, przekonał klasy robotnicze lub conajmniej ich kierowników, że Rządy krajów i państw nieobjętych aktualną rewolucją, postanowiły użyć wszystkich sił, dla zwalczenia lub bodaj częściowego zmodyfikowania powyższego ruchu. Wyrazem tej tendencji w Anglii stało się nie niedawne oświadczenie Rządu przeciwko nacjonalizacji kopalń węglowych tudzież niemal równocześnie stworzenie Ministerjum Transportu, które przejęło na stałe, kontrolę systemu kolejowego, wykonywaną przez Rząd w ciągu wojny tylko prowizorycznie. Ten ostatni fakt jest bodaj najważniejszą i najistotniejszą przyczyną obecnego strajku, w istocie bowiem jest on zamachem na projektowaną przez Unję Kolejarzy nacjonalizację kolei. Pod wpływem ostatnio wymienionych objawów Trade Union'y zrozumiały że hasło nacjonalizacji jest zasadniczo zagrożone i wyzyskując obecny aktualny zatarg między Rządem i Unją kolejarzy postanowiły przystąpić bez dłuższej zwłoki do stanowczej walki.

Z tego punktu widzenia strajk obecny należy traktować jako wstęp do zasadniczej rozprawy między zorganizowanymi Związkami zawodowymi i systemem kapitalistycznym. Czy jednakowoż strajk ten przybierze formę pierwszej, stanowczej kampanji, czy okaże się tylko wypróbowaniem sił i ich wzajemnego stosunku, trudno dziś jeszcze rozstrzygnąć. Nie brak objawów, które przemawiają za i przeciw takiemu przypuszczeniu. Dyscyplina i spokój członków Unji Kolejarzy wynoszącej przeszło pół miliona zorganizowanych pracowników wyczekująca postawa górników i członków /Transport Workers Union" przema-

wia na korzyść powyższego przypuszczenia. Natomiast wroga naogół postawa publiczności i prasy może się okazać czynnikiem, który kierowników strajku skłoni do zajęcia stanowiska pojednawczego i do odsunięcia stanowczej rozprawy na dalszą przyszłość. Rozwój wypadków w ciągu najbliższych kilku dni powinien w tym kierunku przynieść bardziej wyraźne wskazówki.

Za zgodność:

Pełnomocnik Wojskowy i Morski

przy Poselstwie Polskiem

w Londynie,

Londyn, dnia 6-10-1919 r.

2, Upper Montague St., W.C.1

No. 60

/pouf

Do

Naczelnego Dowództwa W.P.

1754/55

Państwa Bałtyckie.

Według wiadomości autentycznych z Foreign Office'u, państwa Bałtyckie niedawno zwróciły się do rządu W. Brytanji z notą, prosząc o pomoc tak finansową jako też militarną w szerszym zakresie, podkreślając, iż w razie odmowy będą zmuszone zawrzeć rozejm na froncie bolszewickim. Rząd Angielski przyparty do muru wytworzoną sytuacją i nie będąc w stanie, ze względów głównie polityki wewnętrznej, zagwarantować pomoc w żądanej mierze, widział się zmuszonym wystosować ostatecznie urzędową notę do wspomnianych państw, wyrażając poniekąd aprobatę na zawarcie przez państwa Bałtyckie rozejmu na froncie bolszewickim, jednocześnie obiecując, na wypadek agresywnych działań armji Sowieckiej, swą pomoc w szerszym rozmiarze do interwencji zbrojnej włącznie.

Co się tyczy sprawy uznania niepodległości i samodzielności Litwy, to Foreign Office trzyma się takiej formuły: Anglja uznaje rząd Litewski jako ciało autonomiczne de facto i udziela mu wszelkiej pomocy. Co się zaś tyczy uznania de jure niepodległości i samodzielności państwa litewskiego, to Anglja znajduje, że takowe uznanie zależy nie od niej, lecz od Konferencji Pokojowej w Paryżu i od Ligi Narodów.

Rosja.

Według wiadomości, udzielonych dzisiaj przez Attaché wojskowego rosyjskiego, Armja Denikina odnosi nowe sukcesy. Ostatnio oddziały centrum armji ochotniczej zajęły Dmitrowsk, Liwny, Dmitriewo; korpoczty kawaleryjskie podeszły pod przedmieścia Orka z jednej strony, z drugiej zaś pod przedmieścia Woroneża.

Co się tyczy tutejszej placówki wojskowej rosyjskiej, należy zaznaczyć ich chęć zblżenia do placówki naszej i zawiązania przyjacielskich stosunków. Jednocześnie wyrażają przekonanie, że wzajemne porozumienie, chociażby strategiczne, przyniesie wspólną korzyść. Może to stoi w związku z ogólną tendencją Anglii do wycofania się z popierania armji rosyjskich, walczących przeciwko bolszewikom, w szczególności zaś w związku z wiadomością (nie sprawdzoną), iż jeśli Denikin za sześć tygodni Moskwy nie weźmie, Anglja zaprzestanie go wspierać.

Strajk Kolejowy.

Angli
Wczoraj wieczorem zakończył się strajk kolejowy w Anglii, który się rozpoczął w nocy z 25 na 26 Września. W czasie strajku społeczeństwo Angielskie wystąpiło energicznie na pomoc rządowi, dostarczając ochotników dla zorganizowania ruchu kolejowego i głównie samochodowego, przez co dowóz żywności był zapewniony. Jednak komunikacja kolejowa, dobrze względnie zorganizowana przez siły ochotnicze na bliższych przestrzeniach, dużo pozostawiała do życzenia na dłuższych liniach. Ze Szkocją naprzykład kolejowego połączenia nie było, i Król przyjechał z Balmoralu samochodem. Strajk skończył się pewnymi ustępstwami wspólnymi -- nie można więc twierdzić, że rząd bezwzględnie zwyciężył. Główne punkty ugody:

- 1) Kolejarze natychmiast przystępują do pracy,
- 2) normy płacy nie będą niższe do Września 1920 r.,
- 3) dyskusja nad unormowaniem płacy będzie nadal toczyła się.

Jedyny więc punkt zwycięstwa rządu stanowi natychmiastowy powrót kolejarzy do pracy, i dalsze dyskutowanie unormowania nie w czasie trwania strajku. Za to kolejarze zagwarantowali sobie obecna wysoka płace do Września 1920 r.

Taki wynik nie przedstawia się jako przełamanie strajku i złamanie ducha rewolucyjnego -- i w przyszłości nie gwarantuje od nowych zaburzeń.

W. Reserowski

Kontak Adam WP

